

Радничке Новине

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

УРЕДНИШТВО
И
АДМИНИСТРАЦИЈА
НАЛАЗИ СЕ
У ШТАМПАРИЈИ
„ГУТЕНБЕРГ“

Број 5 пара

Изразе сваки дан

Једино решење балканског питања

Сада већ нема ни једне државе на Балкану која не признаје да међу балканским државама, ако желе да очувају своју независност, мора постојати неки споразум или савез. То је, ипак, један утешан факт, када се узме у обзир да се некада ни то признање није могло од свих добити. Али ствар остаје само на томе признању.

У прошлом чланку изложили смо на колико тешкоћа наилази остварење савеза због себичних интереса појединих држава и њихових династија. Па, напоследку, запитајмо се да ли имају право преговарачи када сумњају један у друге: да ли имају право српски владајући кругови када се боје да им Бугарска не затвори пут на Солун и онемогући сав трговачки саобраћај те тиме убије привредни живот земље; да ли имају право бугарски владајући кругови када се боје Срба и Грка и њиховог поновног блока против њих; да ли имају право Грци када се боје за свој живаљ и за своју нову трговачку област коју су прошлог рата добили? Имају пуна права сви.

А није ли то најбољи доказ да се на таквој основи не може правити савез. Не може се правити савез с обзиром само на овај садашњи политички моменат; јер савез тако направљен не би могао преживети тај политички моменат: са њим би и он ишчезао. А садашњи политички моменат само је један од најбољих подстицаја, управо *последња опомена* за балканске државе да се удруже против заједничких великих и силних непријатеља, да склопе један чврст, интиман савез. То је његова битност, то је његов највећи значај; то, и ако стоти пут, најречитије опомиње балканске народе на њихове интересе: упућује их на бољу будућност. Али основа на коју треба поставити савез јесте она стара коју је Социјална Демократија на Балкану толико пута до сада излагала и за коју се толико борила.

Свима балканским народима потребна је најшира слобода верска и национална. Свима балканским народима потребан је излаз на Бело море ради њиховог привредног саобраћаја са Европом. Свима њима потребан је један дуг мир и културан живот који ће их изједначити са најкултурнијим народима у Европи. Свима њима потребна је политичка и економска самосталност и свима њима потребна је снага да би могли одбити сваку навалу на Балкан. А ниједан од њих није довољно снажан да и мало већу навалу може задржати, да не прегази

не само њега већ и све остале народе на Балкану.

Нама се чини да никада историјски моменат није био простији за разумевање него што је овај. Нама је од Великих Сила обе групе бачена парола: браните се! И ми треба да се бранимо. Ми треба да учинимо оно што смо давно требали учинити. Ми не смемо да замислимо више један такав рат као што је био прошли између нас и браће Бугара. Ми тражимо савез и тиме одговарамо Великим Силама. Ми тражимо федерацију народа балканских, јер је она једино решење балканског питања које ће обезбедити мир и напредак народа на Балкану.

Не делећи народе, већ удружујући народе на Балкану; једино на тај начин може се постићи услов за њихов напредак, за максимум њиховог благостања, за њихову самосталност, националну и верску слободу.

Ма како да се изврши подела територије, *биће незадовољних све докле док се не загарантује свима националностима у свима државама све што Балкан има: и сва мора, и сва природна блага и сва снага Балкана за заштити и најмањег дела његовог.*

Балкан мора бити савез слободних и равноправних народа, федерација, или још боље унија — иначе ће неминовно пропасти. Сад је моменат који се не сме пропустити. Ми, стога, позивамо балканске народе да нагнају своје владе да склопе одмах савез, а затим их опомињемо на свету дужност да тај савез учврсте, да од њега направе братску заједницу. Ми исказујемо мишљење не само српскога радништва и српскога народа, већ и бугарскога радништва и бугарскога народа када понављамо да је сада моменат када српски и бугарски народ треба да ступе у унију, да постану једна неразделљива целина.

Опомињемо владајуће кругове да се не играју судбином балканских народа. *Федерација балканских народа једино је решење, које се баш сада највише намеће Балкану.*

НА БРЗУ РУКУ

Изгубили raison d'être

Циљ ради кога је покренута Правда и реорганизована најредњачка партија постигнут је: г. Павле Маринковић постављен је за српског посланика, и што у Букурешћу. После овога, ја не знам зашто уопште излази Правда и зашто постоји најредњачка партија: оне су изгубиле разлог за постојање...

Додуше, што исто важи сад и за дипломатију: кад је у њу ушао и Павле Маринковић, онда ни она више не треба да постоји...

Старање о бегунцима

Како живи и умире бежанија

Четвртог овог месеца враћао сам се од касарне II пеш. пука поред пруге железничке између монопола и гробља. Уз пут сретнем двоја воловска кола. У првим седи један жандарм који је спроводио тај транспорт. Заинтересује ме: шта ли то, боже, ови вуку у гробље, тако заблазим путем да их нико не види? И ево шта сам на свој велики ужас видео:

У првим колима лежи мртва мајка, а поред ње њено дете, и оно мртво, обоје покривени некаквим дронцима. При покрету кола која вуку волови дрма се можда још врућ леш мајке и детета.

У другим колима два дечака између 6—7 год. На њих је бачено парче платна које им само лице скрива, а из поцепаних крпа, које су на њих бачене, једном дечку вине босе ноге које су пуне блата између прстију, што је јасно да је тај мали сиротан целу ову зиму ишао бос без ципела.

Упитах спроводника ко су ти и шта су? На што ми он одговори: *То су из бежаније*, — и одоше пут гробља да их све сруче у неку рупчагу где их нико неће знати ни ко су ни откуда су.

И док отац бије бој, брани краља и отаџбину, и своје делове тела приноси на олтар мајке Србије, дотле оне који су му најмилији затрпавају у земљу као псе. И док се у богатским кућама кува нарочито јело за псе, њихове љубимце, дотле су ови јадници у највећим мукама од глади издахнули, напустивши свет за навек, и не видевши свог родитеља и своје куће.

Па лепо, знамо да сит гладном не верује, и не чиним овим апел на гошпоштину која је своје цепове добро напунила новцем па киднула у оне вароши које имају свега и свачега. Али се обраћамо онима који су стотине хиљада учутили на војште и не питајући их хоће ли или неће. Па кад за то нисмо питани и гинемо као марва што се коље на кланици, онда, господо, старајте се бар за наше породице да не умиру гладне и голе и да се не затрпавају у земљу као пашчад!...

Један рањеник очевидац

АФЕРА СА ОДАНЦИМА

Плаћали смо старе каљаче

Из кругова блиских анкети стижу све ужаснији гласови. Откривен је читав систем злоупотреба. Међу лиферантима налазе се т.з. угледни људи, па су ту помешани и неки угледни политичари, блиски рођаци, па чак и госпође!

Суштина злоупотреба није само у томе што готово сви страни опанци нађени по магацинима, око (350.000) *триста педесет хиљада пари*, не одговарају условима уговора: у мери и изрази, већ је нађено још и то: да велики проценат румунског опанка и није рађен од природне коже, већ од неке смесе која изгледа да је направљена кувањем старих каљача.

Таква злоупотреба равна је злочину. Не може се ни замислити, да лиферанти нису били свесни овако страшне преваре, и стога главни кривци т.ј. лиферанти морају доћи

на оптуженичку клупу, али са њима заједно треба ухватити за јаку као саучеснике и оне који су овакве опанке примили, као год и оне који су овакве лиферације омогућили. Нарочито пак и пре свега ствари у Економском Одељењу Министарства Војног треба потпуније осветлити, јер тамо ћемо наћи сигуран траг главног кривца.

ОПЕТ ПОШТАНСКИ БЕЗОБРАЗЛУЦИ!

Неуредност и даље траје

Жале нам се читаоци са свих страна, а нарочито претплатници, да лист не добијају по неколико дана!

Г. Драшковић обећао је нашим посланицима, још пре пола месеца, да ће предузети енергичне мере да се једном та неуредност на пошти искорени, али као што видимо: слаба вајда од тога обећања!

Једно од овога двога: или г. Драшковић није хтео послушати жалбу наших посланика, или г. г. поштари нису хтели послушати наредбу свога министра.

У сваком случају — пуца по нама.

Лекарска несавесност

На превијалишту лекари играју карте!

У целом ратном механизму санитет једино представља нешто хумано; тамо где се све руши и уништава, он треба да спасе оно што је најдрагоценије: повређени људски живот. Само кад би код наших лекара било иоле хуманости и савесности!

Ево два верно изнета случаја, који најбоље показују како наши лекари мало воде рачуна о људским животима и са колико се мало пажње и памети поступа према рањеницима.

Пре десетак дана дошао је из Ћуприје у Ниш један ратник рањен у ногу. Лекари су констатовали да му је цела нога заражена и донели свој суд: да мора умрети. Међутим, у Ћуприји је у болници примећено да је рана инфицирана. Али да се господа болничари и лекари не би мучили, они су чишћење ране и спречавање даљег тровања крви оставили својим колегама у Нишу. А та подвала што су је колеге колегама хтеле учинити, проузроковала је смрт несрећном рањенику...

Ништа боље се не ради ни на ратним превијалиштима, где долазе рањеници са свесним ранама.

Ево и за то пример.

При сузбијању Аустријанаца рањен је у руку и један њак наредник из V пука. Рана није била тешка, али се могла инфицирати и требало је зауставити крв. Он долази у најближе превијалиште, али га одатле терају у превијалиште његовог пука. И како је он морао обићи неколико превијалишта док је нашао своје, ко зна колико би му крви исцурело да се није нашао један други рањеник вешт превијању.

Али то што је нашао на свом превијалишту, најинтересантније је. Скупила се маса рањеника које треба превити; има и тешко рањених којима треба одмах указати помоћ и највећу пажњу. Али место свега тога болничари теше рањенике овим доиста утешним речима:

— Чекајте и не вичите, јер доктори сад играју карте!

